

Průřezová témata na 1. stupni ZŠ v novém RVP

FAQ

1. Jaké hlavní změny přináší nový RVP v pojetí a obsahu průřezových témat pro 1. stupeň ZŠ?

Nový RVP aktualizuje obsah průřezových témat s důrazem na tři hlavní linie:

- směr k žákovi samotnému,
- ke společnosti,
- ke světu (prostředí).

Klíčovou změnou je definování očekávaných výsledků učení pro průřezová témata, a to pro uzlový bod v 5. a 9. ročníku.

Dále se klade větší důraz na zřetelné propojení průřezových témat se vzdělávacími obory, klíčovými kompetencemi a základními gramotnostmi. Nedochozí pouze k redukci počtu témat, ale k novému nahlížení na jejich obsah a k posílení jejich praktické využitelnosti ve výuce.

2. Jaká jsou nově definovaná průřezová témata pro 1. stupeň ZŠ a jaká klíčová slova je nejlépe vystihují?

Pro 1. stupeň ZŠ jsou nově definována tři průřezová témata:

- **Péče o sebe a druhé:** Klíčová slova zahrnují seberozvoj, aktivní péči o fyzické, kognitivní, emoční, sociální a duchovní dimenze wellbeingu, empatii, respekt, odolnost, spolupráci a spoluvytváření prostředí.
- **Společnost pro všechny:** Toto téma je nejobsáhlejší a zahrnuje orientaci v každodenním životě, rozhodování a zvažování důsledků, otevřený přístup k rozmanitosti, učení se z příběhů, principy demokratického rozhodování, kritické myšlení a práci s médii. Klíčová slova zahrnují respekt, tolerance, ohleduplnost, rovnost, poznání společnosti, sociální chování a mediální gramotnost.
- **Udržitelné prostředí:** Toto téma přesahuje rámec environmentální výchovy a zaměřuje se na udržitelný život a rozvoj, péči o planetu, vnímání, poznávání a jednání v zájmu udržitelnosti, osobní, občanskou a profesní rovinu udržitelnosti a vestavěné prostředí (architektura, urbanismus). Klíčová slova zahrnují budoucnost, region, recyklace, zdravé prostředí, zodpovědnost k Zemi a soulad s přírodou.

3. Jak jsou průřezová témata propojena s očekávanými výsledky učení vzdělávacích oborů a klíčovými kompetencemi v novém RVP?

Nový RVP klade velký důraz na provázanost průřezových témat s očekávanými výsledky učení vzdělávacích oborů a klíčovými kompetencemi. Dokumentace RVP přímo naznačuje tyto vazby, což má usnadnit práci učitelům při plánování výuky a tvorbě školních vzdělávacích programů. U každého očekávaného výsledku učení průřezového tématu jsou uvedeny související očekávané výsledky učení klíkových kompetencí a vzdělávacích oborů.

Nejvýraznější provázanost na 1. stupni je patrná s oborem Člověk a jeho svět, ale existují i vazby na další obory, jako je Český jazyk a literatura.

4. Co je charakteristické pro metodickou podporu k průřezovým tématům v novém RVP a jak ji mohou učitelé využít?

Metodická podpora k průřezovým tématům je úzce provázána se závaznou částí RVP. Pod každým očekávaným výsledkem učení je uveden komentář, který poskytuje hlubší vhled do daného výsledku a nabízí orientaci. Metodická podpora dále zahrnuje vazby na hodnoty, které mohou sloužit jako referenční rámec pro celkové směřování školy. Důležité jsou také vazby na očekávané výsledky učení předcházející, související a následující a další konkrétní metodické materiály a zdroje k využití ve výuce.

Učitelé by měli věnovat pozornost těmto komentářům a vazbám, aby lépe pochopili záměry průřezových témat a efektivně je integrovali do výuky.

5. Jakým způsobem mohou školy rozpracovávat očekávané výsledky učení průřezových témat na úroveň školního vzdělávacího programu pro 1. stupeň ZŠ?

Rozpracování očekávaných výsledků učení průřezových témat na úroveň ŠVP by mělo zohledňovat specifika jednotlivých ročníků a možnosti žáků. Není nutné zařazovat všechny výsledky učení průřezových témat hned od 1. ročníku. Důležité je vybírat témata a způsoby jejich zprostředkování, které jsou pro mladší žáky vhodné a srozumitelné.

Modelové školní vzdělávací programy nabízejí příklady rozpracování průřezových témat v propojení s obory a mohou sloužit jako inspirace. Doporučuje se propojovat průřezová témata s různými předměty a využívat různé formy realizace, jako jsou integrovaná výuka, projekty (krátkodobé i dlouhodobé) a aktivity ve třídě.

6. Co jsou ilustrativní zadání k průřezovým tématům a jaký je jejich význam pro učitele?

Ilustrativní zadání jsou praktické příklady úloh a aktivit, které pomáhají učitelům konkretizovat očekávané výsledky učení průřezových témat ve výuce. Poskytují inspiraci pro plánování výuky a ukazují, jakým způsobem lze s danými tématy pracovat s žáky. Tato zadání často zahrnují propojení s reálným životem žáků a podporují rozvoj jejich dovedností a postojů. Učitelé mohou tato zadání využít přímo ve výuce, nebo si je přizpůsobit potřebám své třídy, případně se jimi inspirovat k tvorbě vlastních úloh.

7. Jaké formy realizace průřezových témat jsou vhodné pro 1. stupeň ZŠ a na co by se učitelé měli zaměřit při jejich plánování?

Pro 1. stupeň ZŠ jsou vhodné různé formy realizace průřezových témat, včetně integrace do vyučovacích předmětů (s důrazem na vyváženost a propojení z různých úhlů pohledu), třídních a školních projektů (krátkodobých i dlouhodobých) a také tematických bloků nebo dnů.

Při plánování by se učitelé měli zaměřit na propojení s konkrétními učebními cíli a obsahem jednotlivých předmětů, na aktivní zapojení žáků, na propojování teorie s praxí a na rozvoj mezipředmětových vztahů. Důležité je také vytvářet prostor pro dialog a sdílení zkušeností žáků k daným tématům.

8. Jakým způsobem lze na 1. stupni ZŠ hodnotit práci žáků v oblasti průřezových témat a jakou roli v tom hraje oceňování?

Hodnocení v oblasti průřezových témat by mělo být zaměřeno spíše na oceňování postojů, snahy, přemýšlení a propojování poznatků žáků než na tradiční známkování. Důležité je oceňovat otevřenost žáků, jejich nápady, schopnost přemýšlet o daných problémech a jejich ochotu jednat a něco měnit (i v malém měřítku).

Oceňování hraje klíčovou roli v motivaci žáků a v budování jejich pozitivního vztahu k daným tématům a k rozvoji jejich citlivosti ke světu a společnosti. Je důležité podporovat u žáků vědomí, že jejich názory a činy mají smysl a mohou něco ovlivnit.

O dokumentu

Tento dokument vznikl jako doplňující materiál k webinářům k revizi RVP ZV. Obsahuje odpovědi na často kladené dotazy od učitelů a dalších účastníků webináře a je určen pro pedagogy, vedení škol a další odbornou veřejnost.

Dokument je součástí série **FAQ k webinářům NPI ČR**, které se věnují jednotlivým vzdělávacím oblastem a tématům spojeným s revizí RVP.

Záznamy a další informace o webinářích najdete na: <https://webinare.rvp.cz/ips-kurikulum>.

Podpora kurikulární práce škol
Národní pedagogický institut ČR

O webináři

Lektorka: PaedDr. Markéta Pastorová

Datum vysílání: 12. 3. 2025

Více informací: <https://webinare.rvp.cz/webinar-npi/118175>

Máte další otázky?

Pro své případné dotazy využijte online konzultační centrum NPI.

kc.rvp.cz

